

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

ראה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כט
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
בפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

IN HONOR OF

Dr. Dovid Eliyahu שיחי Brown

On the occasion of his birthday,
Shabbat Parshat Re'eh, 29 Menachen-Av, 5768

May he go from strength to strength
in health, happiness, Torah and *mitzvot*.

DEDICATED BY HIS WIFE

Mrs. Sara Malka שיחי Brown
and family

* * *

IN LOVING MEMORY OF

Mrs. **Chana Priva bas Reb Alter Yehoshua HaKohen ע"ה**
Goldstein

Passed away, on 24 Menachem-Av, 5760

ת. נ. צ. ב. ה.

DEDICATED BY HER SON-IN-LAW AND DAUGHTER
Rabbi & Mrs. **Aron Sholem and Devora Leah שיחי**
Perl

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. "המקדש כולו לא היה במישור"

בהלכות בית הבחירה! אומר הרמב"ם "המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה החר (ובהמשך הוא מפרט את הדרגות השונות והעליות): כשאדם נכנס משער מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החיל בשוה. ועולה מן החיל לעזרת הנשים בשתיים עשרה מעלות... ומהלך כל עזרת הנשים בשוה, ועולה ממנה לעזרת ישראל שהוא תחלת העזרה בחמש עשרה מעלות... ומהלך כל עזרת ישראל בשוה ועולה ממנו לעזרת הכהנים במעלה גבוהה אמה... ומהלך כל עזרת הכהנים והמזבח... ועולה משם לאולם בשתיים עשרה מעלות... והאולם וההיכל כולו בשוה."

ההסבר לכך שהרמב"ם פותח בציון השלילה – "המקדש כולו לא היה במישור...", ואינו אומר רק את החיוב "המקדש כולו היה במעלה החר", הוא:

הרי לדעת הרמב"ם קיום מצות עשה "ועשו לי מקדש"², בבניית בית המקדש, הוא המשך ל"משכן שעשה משה רבינו במדבר", כדבריו בתחלת הלכות בית הבחירה³, וכפי שהוא מפרט שם את ה"דברים" שבבנין הבית⁴:

"ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושין בו קדש וקדש קדשים, ויהיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם, ושלשתן נקראין היכל, ועושין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנה כעין קלעי החצר שהיו במדבר, וכל המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה, והכל נקרא מקדש". ומפשטות לשונו מובן, שה"דברים" שהם "עיקר בבנין הבית" דומים למשכן⁵.

(וכן הוא אומר בהמשך הלכות בית הבחירה⁶ על "שלוש המחנות" שהיו במדבר, שכך יש גם "כנגדן לדורות").

ולפיכך ניתן היה לחשוב, שכשם שהמשכן כולו היה במישור, ללא הבדלי גובה בין החלקים השונים, כך היה גם במקדש, ולכן פותח הרמב"ם בהדגשה "המקדש כולו⁷ לא היה במישור (כמשכן), אלא במעלה החר".

ב. ההבדל בפרט זה מהמשכן – הלכה

משנה תורה לרמב"ם הוא ספר של "הלכות הלכות", ומוכן, שתיאורו של הרמב"ם ש"המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה החר" אינו מופיע רק משום שכך היה מבנה הבית במציאות, משום שהמקדש נבנה על הר, אשר עולה בשיפוע, שלכן היה הכרחי⁸ לבנות

(6) פ"ו ה"א.

(7) לכאורה י"ל שזהו דיוק לשון הרמב"ם כאן "המקדש כולו", כי מאחר שכבר כתב (פ"א ה"ה) שרק ההיכל (קדש קדש ואולם) והעזרה (היינו עזרת ישראל, וכלשוננו כאן ה"ב: עזרת ישראל שהוא תחלת העזרה) נקרא מקדש (שהם בדוגמת המשכן), וכאן הרי מפרש "ועולה מן החיל לעזרת הנשים כו'" ("שהחיל ועזרת נשים מעלה יתירה בבית עולמים" – רמב"ם שם פ"ו ה"א) – לכן הוצרך להקדים "המקדש כולו", היינו "מקדש" במובנו הכללי.

אבל יש לדחות שגם ב"מקדש כולו" כוונתו לחלקי המקדש שנקראים מקדש (שם פ"א ה"ה) היינו מעזרת ישראל ולפנים (הנמנה כאן ה"ג ואילך). ואכ"מ. וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך ביהמ"ק. וראה לקמן הערה 14.

(8) נוסף על העיקר שאין זה הכרח גמור, שהרי כמו

(*) ראה יבמות ה. ב (הובא ברמב"ם כאן פ"ו ה"א ע"ש): אחר הוא מורא מקדש לא יכנס אדם בהר הבית כו'. וראה בכרית פ"א מ"ט דנק' בית ה"א וברד"ק יחזקאל (מ. ה) שהיה בכלל נקרא בית המקדש. וראה מאירי יבמות ז. ב דביאר המחלוקת דת"ק ור"י אם עזרת נשים בכלל מקדש (וטמא הנכנס חייב כרת) או לא ראי בכלל מקדש. וראה שם דיש פוסקים שאף עזרת נשים בכלל כרת כו'. ושם (בחקל הפסקים ה. א) דמצות מורא מקדש אינה אלא מפתח העזרה ולפנים כו' ומד"ס אף בהר הבית כן הוא מן התורה. ואין קרי מקדש וראה שו"ת אבני נזר י"ד ח"ב סתע"א אות כ ואילך ואכ"מ.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תשנ"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח). שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעין חזי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תשנ"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

נבנה לדורות, ובמקום קבוע וכו', ג) דוקא בפרט זה מודגש ש"המקדש כולו לא היה במישור (כמשכן) אלא במעלה ההר..."

ג. הבדלי הגובה הם הבדלים בדרגת הקדושה

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: ההבדלים בין המקומות שהיו במקדש "במעלה ההר", אשר המעבר מחלק אחד למשנהו היה באמצעות עליה במדרגות, מותאמים לכך שכל חלק היתה בו תוספת ועליה בקדושה לעומת החלק שלפניו, כפי שמפרט הרמב"ם בפרק הבא¹⁵. ולפי זה יש לומר, שההלכה ש"המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר" קשורה לדרגות שבקדושת המקדש – כל חלק במקדש שנבנה במקום גבוה יותר יש בו גם קדושה נעלית יותר¹⁶.

ומשום כך חלה הלכה זו דוקא במקדש ולא במשכן, כי הענין שהבדלי הדרגות בקדושה יוצרים דין של הבדלים בגובה מקום בנייתו, קשור לתוכנה של הקדושה אשר התחדשה במקדש לעומת קדושת המשכן.

ההסבר לכך הוא:

קיים הבדל מהותי בין המשכן לבין בית המקדש: המשכן היה בנין ארעי, כנאמר¹⁷ "ואהיה מתהלך באהל ובמשכן", וכדברי הרמב"ם ש"משכן שעשה משה .. היה לפי שעה", ולעומת זאת, בית המקדש היה "דירת קבע"¹⁸, וכדברי הרמב"ם¹⁹ "כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה' ולהקריב בהן קרבן, ואין

את חלקי הבית בדירוג זה מעל זה – אלא⁹, זוהי הלכה¹⁰ ב"מקדש כולו"¹¹, בשני הפרטים – בשלילה ובחיוב: ה"מקדש כולו" (א) חייב להיות לא במישור – "לא היה במישור", (ב) ו"אלא" הוא חייב להיות "במעלה ההר".

יותר מכך יש לומר: מדיוקן של הרמב"ם בלשונו "לא .. אלא" – ולא "המקדש כולו היה במעלה ההר ולא במישור" – מובן¹², שאין זה פרט רק מלכתחלה, אלא שזהו תנאי לעיכוב¹³ (שאי אפשר בלעדיו).

אך יש להבין: כיון שהמקדש מהווה המשך למצות "ועשו לי מקדש", אשר קיומה החל בהקמת המשכן, וכיון שהדברים העיקריים בבנין הבית דומים למשכן, כדלעיל – מהו ההסבר לכך שבענין זה צריך המקדש להיות שונה מן המשכן¹⁴?

אמנם, בבית המקדש היו פרטים רבים שהיו שונים מן המשכן, החל במדות המקדש ופרטים רבים בגוף הבנין, אך בכל זאת: א) גם לפרטים אלו יש צורך בהסבר, ב) בחלק מן הפרטים הטעם הוא פשוט, כגון העובדה שהמקדש היה בנוי גם מאבנים וכדומה, והיה גדול וגבוה הרבה יותר מן המשכן וכדומה, משום שהוא

שמהלך עד סוף החל בשווה וכל עזרת הנשים וכו' בשווה (ולא בשיפוע), כך יכול להיות משך כל המקדש כולו. 9) ראה קרית ספר כאן רפ"ז. וראה שם גם בפ"ה. 10) דאם נאמר שכוונת הרמב"ם בד' הלכות הראשונות בפ"ז היא – רק הקדמה לזה שמסיים בהלכה ה' "נמצא גובה קרקע ההיכל על קרקע כו' ומפני זה עשו כותל שעל גבי שער זה נמוך כדי שיהא כהן כו'" (וכ"מ מפיה"מ להרמב"ם מדות פ"ב מ"ד וה') – לא הוצרך הרמב"ם להאריך כ"כ בד' הלכות הראשונות, כ"א לומר כמה גבוה עזרת נשים מן החלל; עזרת ישראל מעזרת נשים, וכו'. או שהי' מספיק רק מ"ש בה"ה.

11) וראה לעיל הערה 7.

12) להעיר מתוד"ה מתנ"י דלא (מנחות פג, ב).

13) וי"ל שתלוי בהנ"ל (הערה 7) בפ"י "המקדש כולו", ואם "הכל בכתב גו'" קאי (גם) על כל (הפרטים) הר הבית (ראה הערה הבאה), ואם כל הפרטים שב"הכל בכתב גו'" הן למצוה או גם לעיכוב. ואכ"מ. וראה סה"ש תשנ"ט ח"ב ע' 453.

14) כי אף ש"הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל" (דה"א כח, יט), ד"כ מלאכת התבנית (שהודיעו הקב"ה כו') (פרש"י סוכה נא, סע"ב. וראה גם ירושלמי מגילה פ"א ה"א); ויתירה מזו: בסוכה שם מוכח, דנאמר זה לא רק על העזרה ומבפנים (וראה פרש"י שם. וראה פרש"י דה"א שם) – מ"מ אין לומר בסתם ענין שהוא גוה"כ ואין ע"י שום הסברה. וראה קרית ספר שם ספ"ד.

לעילוי נשמת

ותיק וחסידי א"א עוסק בצ"צ באמונה

מסור ונתון לעשות צדקה וחסד

בעל מעשים ומרץ ורב פעלים

הרה"ח התמים ר' שניאור זלמן ע"ה

בן הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד

שגלוב

מקושר מאוד לכ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש

ממיסדי ומנהלי הארגון "פרי"

לקרב את היהודים עולי רוסיה לאביהם שבשמים

ולהכניסם בבריתו של אאע"ה

המדריך והמשפיע שלהם ורבים השיב מעון

הפיץ תורה ע"י שיעוריו הרבים

ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו'

השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך

ולחיזוק כבוד רבני ליובאוויטש

זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה

נפטר בשם טוב

כ"א תמוז ה'תשס"ו

ת' נ' צ' ב' ה'

(15) פ"ו הט"ז ואילך.

(16) אבל לא כל מקום המקדש יותר גבוה יותר בשטח. – ראה לקמן בפנים (ס"ה ואילך) בנוגע לקה"ק. ויל"ע בנוגע להחלל שלדעת הרמב"ם "מהלך עד סוף החלל בשוה". וכן צ"ע בנוגע לבין האולם ולמזבח, שאין שם מעלות, אף ש"בין האולם ולמזבח מקדש ממנה (מעזרת כהנים)" (שם פ"ו ה"כ). וראה לקמן הערה 47.

(17) ש"ב ז, ו. ראה שהש"ד פ"א, טז (ג). תו"א ר"פ ויגש.

(18) ראה שהש"ד שם. תו"א שם.

(19) שם פ"א ה"ג.

(*) וראה לעיל בטוה"ג להערה 7.

שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד
ובהר המוריה²⁰.

וההבדל ביניהם במהות הקדושה הוא:
במשכן חלה הקדושה בעיקר בבנין ובחלקיו –
הקרשים והיריעות וכדומה, אשר נמשחו בשמן
המשחה²¹ והיו קבועים, ובהם לא היו שינויים.
ואילו בבית המקדש היתה גם²² "קדושת
מקום"²³ – עצם מקומו של המקדש התקדש,
ובשני פרטים: (א) דוקא לגבי בית המקדש
נאמר בפרשתנו²⁴ "המקום אשר יבחר ה'
אלקינו בך", (ב) היה גם מעשה של קידוש
קרקע המקדש²⁵.

אמנם, גם על המשכן נאמר בתורה²⁶, בענין
הסוטה, "ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן
יקח הכהן", אבל (א) היה זה רק "לפי שעה",
קדושה ארעית, (ב) אף באותה שנה לא היה זה
משום קדושת המקום²⁷ והקרקע כשלעצמן,
אלא משום אהל מועד, היריעות והקרשים –
המשכן אשר עמד על קרקע זו.

ולכן יש הבדל בין מקום המשכן למקום
המקדש, שבמשכן, לאחר שפירקוהו ונסעו
משם²⁸, לא נשארה קדושה במקום הראשון²⁹,

(20) וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 500 ואילך.

(21) תשא ל, כו. פקודי מ, ט. וראה שבועות טו, ב.

(22) ראה מהרש"א שם טו, א: לא ה' למשכן שום קביעות מקום ולא היה צריך לקדש המקום בהיקף ב' תודות ובשירי מנוחה אלא משכן נתקדש במשיחה אכל .. בבנין בהמ"ק שנקרא נחלה בעי לקדושי המקום (עיי"ש), ועד"ז כתב בנוגע לשילה: שהוא מקרי מנוחה בקביעות מקום כו' ע"כ היה צריך לקדש המקום. וראה בהנשמן לקמן הערה (24). וראה תוס' שבעה"ב הבאה, לקמן הערה 27.

(23) ראה תוד"ה או אידי שבועות טו, ב – בפ' רבינו חיים כהן.

(24) פרשתנו יב, יא. ספרי ופרש"י שם. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ד ס"ע 79 ואילך. וש"נ.

(25) ראה זבחים כד, א בפרש"י ותוס' שם. רמב"ם ה' בית הבחירה פ"א הלכה י"ד ובמפרש"י הרמב"ם שם.

(26) נשא ה, יז.

(27) ראה ספרי נשא שם "מגיד הכתוב כו' מפני שהמקום מקדשו". אבל ראה אמבואה דספרי לספרי זוטא שם, דהכוונה בזה רק שממנו שיהי' ראוי למי סוטה. עיי"ש. ולהעיר מהדיעה בסוטה טו, סע"ב (וראה פרש"י שם) דא"צ להניחו בקרקע ההיכל.

(28) ראה מנחות צה, סע"א (וש"נ). ובכ"מ. וראה הערה הבאה.

(29) ראה תוד"ה בשילה (יומא מד, א) דמפרש עפ"ן השקו"ט שבשבעות שם. עיי"ש. ולהעיר שבתוס' שם. אבל

בדומה למצבו של הר סיני לאחר מתן תורה³⁰,
"במשוך היובל המה יעלו בהר"³¹.

ולעומת זאת בבית המקדש³², קובעת
ההלכה, כפי שפוסק הרמב"ם³³, ש"מקריבין
הקרבנות כולן אף-על-פי שאין שם בית בנוי
ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אף-על-פי
שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה". מפני
שהמקום עצמו התקדש – "מפני השכינה"³⁴ –
"המקום אשר יבחר..." – הבחירה היא במקום
עצמו, ולכן נשארת שם הקדושה לגנצו³⁵.

ד. דוקא במקדש משפיעים ההבדלים על המקום

לפי זה מובן מדוע דוקא במקדש היה
החידוש, ש"המקדש כולו לא היה במישור אלא
במעלה ההר", ודוקא בו היו הבדלי דרגות
בעליות ממקום למקום:

דוקא במקדש, שבו חלה קדושה ב"מקום"
עצמו, ה"מקום אשר יבחר ה'..." – דוקא שם

במשכן לאחר שנסעו משם ופירקוהו והעמידוהו במקום אחר אין חייבין על מקומו הראשון" (וראה פ' רגמ"ה מנחות שם "שאין ראויים להכנס לאותו מקום שהי' ב' אה"מ מפני שהי' קדוש"). וראה אמבואה דספרי נשא שם. ואכ"מ. וראה הערה הבאה.

(30) ראה תענית כא, ב: שכן מצינו בה"ס שכל זמן כו' וכן מצינו באהל מועד כו'.

(31) יתרו יט, יג ובפרש"י שם.

(32) ראה מו"ק ט, א (ועד"ז שבועות טו, ב): משכן שאין קדושתו קדושת עולם .. מקדש שקדושתו קדושת עולם*. וראה ר"ח שם. תוס' יומא שם. ובח' הרמב"ן שבועות שם: ואפשר דמאי דקדושתו קדושת עולם שמאחר שנבחר הבית שוב לא השרה הקב"ה שכינתו במקום אחר אע"פ שחרב, משא"כ במשכן שנבחר אח"כ מקדש. וראה חידושי הרשב"א והריטב"א שם.

(33) הל' בית הבחירה פ"ז הט"ז.

(34) שם הט"ז. – ולהעיר שנקראת כך "על שם ששוכנת ומתלבשת תוך כו'" (תניא פמ"א נז, ב).

וכבר נת' כמ"פ שקביעות קדושת שכינה בהמקום באה מצד מעשה הקידוש שקדשה שלמה (שם הי"ד). ראה לקו"ש חט"ו ע' 221 (ובהערה 49 שם). ועוד.

(35) ואין בכל הנ"ל סתירה להמבואר בלקו"ש חכ"א ע' 151 עד"ז לגבי המשכן – כי שם המדובר לא במקום המשכן, כ"א בחלקי המשכן.

(*) להעיר עד"ז משיער הרמב"ם דיום ג' דשבוע זה (תשד"מ) – הל' מירות (פ"ה הי"ג) – החילוק דמיר וכתן, "שזה (מיר) קדושתו קדושת שנה (ואפילו הי' מיר עולם). והכתן קדושתו קדושת עולם". וראה רדב"ז ולח"מ שם.

ובנוגע לפועל:

יש לפרסם ולעורר בכל מקום ומקום ע"ד העבודה המיוחדת
דחודש אלול המרומזת בחמשת הראשית-יכות דתורה תפלה גמ"ח
תשובה וגאולה, ובהדגשה מיוחדת בנוגע לר"ת החמישי, ענין
הגאולה, כפי שחודרת בכל עניני העבודה, עיי"ז שחזורים ונעשים
ברוחה של הגאולה (כולל ובמיוחד ע"י לימוד התורה בעניני
הגאולה וביהמ"ק), מתוך צפי' וודאות גמורה שתיכף ומיד ממש
רואים בעיני בשר ש"הנה זה (המלך המשיח) בא".

ובפשטות:

להכריז ולפרסם בכל מקום – בדברים היוצאים מן הלב –
שהקב"ה אומר (ע"י עבדיו הנביאים) לכאו"א מישראל, "ראה אנכי
נותן לפניכם היום ברכה"; ועד שהיום ממש רואים בעיני בשר ברכת
הגאולה האמיתית והשלמה.

[ויש להוסיף ולהדגיש שההכרזה והפרסום דכהנ"ל צ"ל גם
ע"י אלה שטוענים שעדיין לא נקלט ענין זה (כשלימות) בהבנה
והשגה והכרה שלהם, דכיון שגם אצלם ישנו ענין האמונה
בשלימות, יכולים (ובמילא צריכים) הם לפרסם הדברים לאחרים
החל מבני ביתו (שבודאי אינם צריכים, "לסבול" מזה שעדיין לא הונח
הדבר בשכלו), וכל אלה שנמצאים בסביבתו, כל אחד ואחת
מישראל, ובודאי שע"י ההשתדלות המתאימה יתקבלו הדברים
ויפעלו פעולתם, כולל גם אצל המכריז והמפרסם, שיוקלט אצלו
בפנימיות וכו'].

(משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול תנש"א)

(4) שה"ש ב, ח. שהשיר עה"פ.

נוסף על כללות הענין ד"אחכה לו בכל יום שיבוא", ובפרט לאחר ש"כלו כל הקיצין"², וסיימו כל עניני העבודה (כמדובר כמ"פ), נמצאים בשנה מיוחדת שהר"ת שלה "הי' תהי' שנת נפלאות אראנו", "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות",

— וכבר ראו בפועל כו"כ "נפלאות" הן בנוגע לגאולת הפרט והן בנוגע לגאולת הכלל, כולל ובמיוחד בנוגע לאחינו בני שבמדינה ההיא, שרבים מהם יצאו מן המיצר אל המרחב, הן כפשוטו, והן (ובעיקר) בנוגע להאפשרות לחיות חיים יהודיים ע"פ התורה ומצוותי, ועד שבימים האחרונים ממש (ובאופן דפועלה נמשכת גם בימים אלה) התקיים הכינוס של שלוחי חב"ד (מכו"כ מדינות) במדינה ההיא — שבה נמצאת העיר והערים ליובאוויטש, ליאדי, ליאזנא, רוסטוב ופטרבורג, שבהם חיו ופעלו נשיאי חב"ד במשך כו"כ דורות — נתכנסו השלוחים של נשיא חב"ד בדורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בעיר הבירה של מדינה ההיא (מאסקווא), על מנת להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה והפצת המעיינות (דתורת חסידות חב"ד) חוצה, שע"ז אתי מר דא מלכא משיחאי —

ובשנה זו עצמה — עומדים כבר בר"ח אלול, חודש החשבון של כל השנה, אשר, הסך-הכל דהחשבון הוא: "עד מת"י!... היתכן שבסיומם של י"א חדשים דשנת "נפלאות אראנו", משיח צדקנו עדיין לא בא?!... *

- (1) נוסח "אני מאמין" (נדפס בכמה סידורים) — ע"פ לשון הכתוב חבוק ב, ג. פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסודי ה"ב.
- (2) לשון חז"ל — סנהדרין צז, ב.
- (3) אגרת הבעש"ט הידועה — נדפס בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ.

גורמים הבדלי הקדושה להבדלים במקום, בגובה השטח של חלקי המקדש השונים, שבכך שונה מקום אחד ממשנהו. כי קדושת המקום בבית המקדש אינה רק קדושה כללית השווה בכל בית המקדש כולו, אלא יש הבדלי דרגות בקדושת המקום בהתאם לדרגות הקדושה של חלקי הבית — היכל, עזרה.

ואף הקדושה המיוחדת של המקום המסויים נשארה לנצח — "אף-על-פי שאין שם בית בנוי", כמובן מדברי הרמב"ם ש"אוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אף-על-פי שהיא חריבה..."³⁶, אשר מקום אכילת קדשי קדשים הוא דוקא בעזרה.

לעומת זאת במשכן, אשר לא היתה בו קביעות במקום, לא היה זה "מקום אשר יבחר ה'", אלא קדושת המשכן חלה בחלקי אהל מועד, בקרשים וביריעות וכדומה, בו לא נקבעו ההבדלים של קדושת חלקי המשכן גם במקומותיהם במדבר, אשר שם היתה חניה ארעית של המשכן.

ולכן היה המשכן "במישור" — בשטח המשכן עצמו לא נבדלו חלקי המשכן זה מזה בגובהם. ולכן מדגיש הרמב"ם הבדל זה בין המשכן למקדש, למרות שהיו ביניהם הבדלים רבים, כדלעיל, משום שדוקא בכך ש"המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר", ובכך שהיו הבדלים בגובהם של חלקי המקדש, מתבטא חידוש מהותי של המקדש לעומת המשכן — בהיותו "מקום אשר יבחר ה'" גרם המקדש וגרמו כל חלקיו קדושה במקום.

ה. מדוע קודש הקדשים אינו גבוה יותר?

אך לפי זה יש להבין:

לפי האמור לעיל, שהדרגות בשטח המקום במקדש קשורות לדרגות שונות בקדושת המקום, שככל שקדושת חלק המקדש נעלית יותר כך גבוה יותר מקומו — מדוע לא היו מדרגות, ומדרגות רבות, במעבר לקודש הקדשים?

(36) ראה זכמים סג, א. ושא"ס. ספרי קרח יח, י"ד. וראה לשון הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ה ה"ג.

(37) פ"ז הכ"ב.
(38) כי חלק העליון שה' מכוון על קדש הקדשים ש"אין נכנסים לו אלא פעם אחת בשבוע לידע כו" (שם הכ"ג) אינה עלי' בקדושה לגבי קה"ק — עלי' לשון הרמב"ם שם (שלא כתב כמו בהשאר שלפנ"ו "מקדש ממנו"). והרי מפורש ברמב"ם (לעיל ה"ג) דק "עשר קדושות הן בא" וזו למעלה מזו". ובקריית ספר שם "דאע"ג דעליות לא נתקדשו כו" עליות היכל נתקדשו .. וקדושתה שלא יכנסו שם ללא לצורך דהא קדושת היכל נמי היא כו". וראה תו"ש — מדות פ"ד מ"ה; כלים ספ"א ד"ה קדש הקדשים. (39) תו"א ר"פ ויגש. תו"א ויגש שם פ"ח. סדור כא, ב. ועוד. וראה לקו"ש (המתורגם) ח"ז ע' 17 ואילך. ח"ט (המתורגם) ע' 63 ואילך. ובכ"מ.
(40) כ"ה בתו"א. וצ"ע שלא נזכרו שם האדנים שהיו דומם. ובתו"א שם צב, ג; ושם צג, ב; ובחל' אדני הקדשים דמשכן מדומם דנסף.
(41) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ט.

(42) ראה בחיי תרומה כה, ט. ועוד. תורת העולה להרמ"א ח"א באריכות. ולהעיר מתניא פל"ד.

העזים שמתחתיו, ורוב היריעות שמתחת יריעות העזים.

מתחת לכך, מיעוטן של יריעות המשכן וחלקי המשכן הנמוכים יותר, קרשי המשכן, היו עשויים מן הצומח, ולמטה יותר, האדנים וקרקע המשכן, היו מכסף ומעפר – דומם.

המעלה והחידוש של בית המקדש לעומת המשכן היא שבאמצעותו מתממשת התכלית שנתאה הקדוש־ברוך־הוא להיות לו דירה בתחתונים⁴³ דוקא, שהקדושה, השראת השכינה, תחדור לכל העולם, עד לדרגה הנמוכה ביותר של גשמיות העולם – גם לדומם, שבו אין ניכרת בגלוי החיות והרוחניות.

וכיון שתכליתו של בית המקדש היא להביא לידי השראת השכינה בעולם באופן שהקדושה תחדור ותרום את הגשמיות, לכן התבטא הדבר גם במציאות עצמה – שמקומו של בית המקדש היה בהר, גבוה מסביבתו⁴⁴. וככל שעולים בדרגות הקדושה במקדש, כך גבוה יותר גם המקום הגשמי של חלק זה.

אך לא כן במשכן, שעיקר תכליתו לא היתה שהשראת השכינה תחדור בתוך הגשמיות העולם ועד לדומם, לארץ, שאין למטה ממנה – לכן הקדושה שבו נשארה כמעין מציאות אחרת, ולא התבטאה במקום הגשמי. ולכן, למרות שגם במשכן היו הבדלים בדרגות הקדושה, בכל זאת מקומו בעולם הזה היה כולו במישור, והוא לא היה בנוי בהתאם לדרגת הקדושה, הוא היה במישור ולא התרומם אף מעל למקום המדבר.

1. קדש הקדשים – קדושה באין ערוך

לפי זה מובן מדוע קדש הקדשים, המקום המקודש ביותר במקדש, לא היה נבדל בגובהו מהיכל המקדש:

ההשפעה של הקדושה והרוחניות של המקדש על התעלות המקום הגשמי, אשר

משום כך חלק אחד מקדש גבוה ממשנהו, בהתאם להבדלי הקדושה ביניהם, קיימת בדרגות הקדושה שהנמוכה שביניהם עומדות ביחס אל הגבוהה ממנה, "בשתים עשרה מעלות" וכדומה. אך כאשר מדובר על דרגה כל כך נעלית בקדושה, שהיא מעל ומעבר, לדרגות הנמוכות ממנה באופן של "לאין ערוך", ללא כל יחס והשוואה להגדרות של "מעלה ו"מטה", לא ייתכן שהדבר יבוא לידי ביטוי במספר מדרגות, בגובה מדוד ומוגבל, בגובה המקום הגשמי.

וזהו ההבדל בין חלקי המקדש האחרים לבין קדש הקדשים: בשאר חלקי המקדש, הרי קדושת האחד מהם נעלית ממשנהו, אך ביחס מסויים אל החלק הסמוך לו, ובהתאם לכך ניתן להשוות את ההבדל ביניהם בגובה המדרגות שבין מקום למקום, גם בגשמיות.

אך הקדושה של קדש הקדשים, ששם היה גילוי של עצמותו, יתברך, של נמנע הנמנעות⁴⁵ במקום, כך שמקום הארון אינו מן המדה⁴⁶, היא מעל ומעבר, ללא השוואה כלל אל שאר חלקי המקדש, הנעלית לגמרי ממושג מוגבל של מעלה ומטה – קדושה נעלית כזו אינה יכולה להתבטא, ואפילו ברמז ובמשל, בגובה של מקום גשמי, שהוא מדוד ומוגבל.

2. בקדש הקדשים "כולו בשוה"

ויש לציין בכך ענין נוסף, המתבטא בדיוק שבלשון הרמב"ם, "כשאדם נכנס משער מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החיל בשוה ועולה מן החיל לעזרת הנשים בשתים עשרה מעלות... ומהלך כל עזרת הנשים בשוה ועולה...", שבעלית ובמדרגות אין מדובר על גובה המקום כשלעצמו, אלא על דרכו של האדם ההולך ועולה.

ויש לומר, שהרמב"ם רומז בכך, שבכל דרגות הקדושה שהאדם "הולך" בהן מדרגה לדרגה, הרי זה באופן של "עולה", שנגרמת

לאדם התעלות והתרוממות, עליו להתרומם ולעלות מדרגה לדרגה⁴⁷.

ואילו כאשר מגיעים לדרגה של קדש הקדשים, אין זה באופן שהאדם "הולך" ועולה, שהוא ממשיך לעלות בעלייתו בקודש, אלא הוא מתבטל כולו במציאותו, "כולו בשוה"⁴⁸.

והדבר קשור לבית המקדש שהוא "ושכנתי בתוכם"⁴⁹, כלומר, לדרגה של "קודש

47) להעיר מתורת העולה שם פ"ד, רפ"ו. ופ"י. ושם מבאר ג"כ הטעם שאין מעלות לעלות להחיל, וכן בין האולם ולמזבח, ומן ההיכל לקה"ק.

48) מעין דוגמא לזה – ר"ז צם מאה (מ') תעניתא דלשתנא תלמוד בבלי (ב"מ פה, א), שיוכל ללמוד תלמוד ירושלמי. כי בשכלים שבדרך העלי מדרגא לדרגא היא ע"י לימוד ועלי נעלית יותר בשכל; משא"כ שכל שבאין עירך, כמו החילוק דבמחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי (סנהדרין כד, א) לדרך הלימוד דירושלמי דאין תורה כתורת א"י (ראה ספרי ר"פ עקב. ב"ד פט"ו, ד), צ"ל ביטול השגה הקודמת לגמרי. כמבאר בארוכה בסה"מ תש"ח ע' 121 ואילך. וש"נ.

49) תרומה כה, ח. "וארז"ל* בתוכו לא נאמר אלא בתוכם" (לקו"ת נשא כ, ב).

(* כ"ה בב"מ בדא"ח. ולע"ע לא מצאתיו אלא בר"ח (ש) ועוד.

הקדשים" אשר במקדש הפרטי של כל יהודי, פנימיות דפנימיות הלב, דרגת ה"יחידה שבנפש"⁵⁰, שלגביה אין כל אפשרות של מדידה והגבלה, ועל־אחת־כמה־זכמה אין התפשטות ממנה, כנרמז⁵¹ בקוץ שעל היו"ד⁵², שמצד דרגה זו היהודי "מבטל ומסלק את עצמו ורצונו ליבטל אליו יתברך"⁵³, ובה הוא עצם ההתקשרות של היהודי לקדוש־ברוך־הוא, מעבר לכל הגדרה והגבלה, יחידה ליחיד, בדומה לכניסת הכהן הגדול, כשליח של "כל עמך בית ישראל בכל מקום שהם", אחת בשנה לקודש הקדשים.

(משיחת ש"פ מסעי תשד"מ)

50) ראה לקו"ש חט"ז ע' 507. וש"נ.

51) לקו"ת ראה כו, א.

52) כי גם היו"ד עצמה אינה בבחי' התפשטות – ראה לקו"ת שם. וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ע ע' 452 ואילך. וש"נ.

53) לקו"ת תצא לח, סע"ד. ושם הוא (גם) לגבי בחי' ח'.

האבה פ"ק קרוב לתחלתו. של"ה ש' האותיות אות ל'. מט' תענית רד"ה מעיני העובד: פ' תרומה – שבה, ב, שכן, ב – ועוד.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ייה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

43) תנחומא נשא טז. וראה גם במדב"ר פ"ג, ו.

44) ראה זבחים נד, ב (וש"נ): מלמד שביהמ"ק גבוה מכל א"י וא"י גבוהה מכל ארצות. וראה להלן זבחים שם – הובא בפרש"י ברכה לג, יב.

45) ראה לקו"ש חט"ע ע' 319 ואילך. וש"נ.

46) יומא כא, סע"א. וש"נ.